

«به نام خداوند جان و خرد»

فضای شهری

تألیف

Bernard Gauthiez

معمار و شهرساز

ترجمه

دکتر حکمت امیری

عضو هیأت علمی دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه لرستان

سرشناسه	گوتیه، برنارد / Gauthiez, Bernard
عنوان و نام پدیدآور	فضای شهری / تألیف: برنارد گوتیه؛ ترجمه: حکمت امیری
مشخصات نشر	تهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری	ص: ۸۰۸
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۸۸۵-۵
وضعیت فهرست‌نویسی	فیپا
یادداشت	عنوان اصلی: Espace Urbain: Vocabulaire et Morphologie, c2003.
موضوع	فضاهای عمومی - - اصطلاح‌ها و تعبیرها
موضوع	Public Spaces- - Terminology
موضوع	شهرسازی - - اصطلاح‌ها و تعبیرها
موضوع	Urbanism- - Terminology
موضوع	فضاهای عمومی - - فرانسه
موضوع	Public Spaces- - France
موضوع	معماری - - شهرسازی - - فرانسه
موضوع	Architecture- - City Planning- - France
شناسه افزوده	امیری، حکمت، ۱۳۴۶ - مترجم
رده‌بندی کنکره	۱۱۲۲ / ۶۹ / ۱۶۶ / HT
رده‌بندی دیویی	۳۰۷ / ۷۴۰ / ۲
شماره کتابشناسی ملی	۵۰۶۵۰۰۰

عنوان کتاب: فضای شهری

ترجمه: دکتر حکمت امیری

ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه

ناظر فنی: امین لشکری

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۷

قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰۰۰ ریال با جلد نفیس

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۸۸۵-۵

[http:// www.jangal.com](http://www.jangal.com)

[email: info@junglepub.org](mailto:info@junglepub.org)

تلفن: ۵۴۱۱۳ - ۶۶۴۸۲۸۳۰ - ۹۶۶۴۸۶۱۱۵ - ۰۲۱

۰۳۱ - ۳۳۲۰۵۰۰۵ - ۳۳۲۰۳۸۰۰ - ۹

« حق چاپ برای مترجم محفوظ است »

دیباچه

تعریف Robert از واژه‌نامه: «(...) فرهنگ لغات تخصصی مربوط به یک علم، یک هنر (...). کلمات به کار رفته توسط یک شخص، یک گروه». فضای شهری که توسط Bernard Gauthiez به رشته تحریر در آمده است، با سبکی استادانه تجسم بخش این دوگانگی است؛ در عین حال یک اثر دانش بنیان است که خواننده علاقه مند به مدد آن، دانش و دایره لغات خود را غنی تر می کند. همچنین در این اثر مفاهیم فراموش شده را نیز می توان مشاهده نمود، به طور مثال "دهکده دریایچه‌ای" که بیانگر مجموعه‌ای است که روی پیلوت و معمولاً داخل آب یا رسا-ا ساخته می شود.

این اثر به واسطه متا حاضر خود (سر واژه از طریق کلمات)، یک رساله جامع از مفاهیم و واژه‌های رایج را فراهم می سازد که به استناد از کاربردهایی که برای شهرسازان یا "مشاغل مربوط" به شهر" دارند، در زبان رایج کوچک بارز آن به کار برده می شوند؛ تعاریف مجموعه شهری یا شهر که در ابتدای کتاب ارائه شده است. این موضوع می باشد. در این مجموعه نه تنها تنوع معیارها و چند معنایی مفاهیم به وضوح و با ظرافت بیان شده اند، بلکه نویسنده بر نقد قابل ملاحظه نقل قول‌ها، منابع کتابنامه‌ای، ارتباطات فرهنگ‌نویس، منابع داخلی نیز تکیه می کند. این واژه‌نامه شامل یک آشنایی مقدماتی واقعی با مطالعات شهری، یک فرهنگ لغت مقایسه‌ای و یک ابزار کار ضروری برای متخصصین، تکنیسین‌ها، پژوهشگران و حتی متدین علاقه مندی است که به دنبال فهمیدن حوزه‌های توسعه شهری معاصر، اصطلاحات جدید و نیز ظرافت و دقت کلمات مربوط به این حوزه‌هاست. انسجام اثر منوط به در نظر گرفتن شهر در کلیت اجتماعی و حتی سیاسی به واسطه جنبه مادی، تثبیت مکانی، منظره‌ای و مورفولوژی آن است.

در راستای این هدف، واژه‌نامه حاضر، یک مصور سازی غنی دارد که از فشرده‌گی مطالب می کاهد و مطالعه آن را ساده تر می نماید و نیز به روش شناسی انتخابی آن، سبک و سیاق خاصی می بخشد. پیشرفت موضوعات و طبقه بندی ستون‌ها نشان دهنده ساختار منطقی و منسجم موضوع شهری است. مقدمه جامع کتاب به نوعی بیانگر این اقدام است: مقیاس‌های

توصیف، از مجموعه شهری به محله؛ راهنمایی و محصول عملکرد از میان آمایش های شهری؛ توصیف های فضا که مفهوم قدیمی آنها در حیطه علوم اجتماعی استنباطات ذهنی سرزمین ها نسبت به تصاویر مادی واقعیت های آنها کمتر مورد قبول بوده است (نقشه، پلان).

این اثر در واقع یک مقدمه طولانی از سه مرحله اساسی این گفته هاست: ۱- تحلیل فرم شهری ۲- پروژه آمایش ۳- فضای عمومی.

مرکزیت این نقطه نظر و تغییر سطوح متفاوت پیکربندی های شهری، یکی از شایستگی های اصلی این کتاب است. افرادی که به این می اندیشند که در ورای یادگیری و بررسی کلمات، نوعی آمایشی و ارتباط فکری پنهان شده است می توانند بر اساس شیوه دقیق و مکرر فهرست و به روش موضوعی به آن ها به این کتاب رجوع کنند و مطالعه ای منسجم داشته باشند. در واقع ویژگی کتاب مای، طرح این نوع بازی های آمیخته با لوگوهاست.

فضای شهری به طور دقیق چشم اندازی از نگاه های متفاوت در رشته های گوناگون مربوط به شهر را ارائه می دهد که آمیزشی از فضاهای پر و خالی است. باستان شناسان، تاریخ دانان، جغرافی دانان، معماران، شهرسازان، سردگرا (از ذکر بارزترین آنها صرف نظر می کنیم)، برای رویارویی رویکردهایشان، تعاریفشان، ایامات و دیدهایشان به اینجا فرا خوانده شده اند. یکدست نمودن واژه ها، از نقطه نظر ارتباط میان بخش های فیزیکی ساخته شده (آثار باستانی، ساختمان های عمومی، تجهیزات، مسکن) و فضاهای باز (بازارها، میدان ها، زیر ساختارها) که آنرا تدوین و آماده می کنند نسبت به واحد تأیید شده موضوع شهری که تضمین شده است.

این اصل بدیهی به ویژه از طریق انتخاب و ترتیب کلمات توضیح یافته شده است و فراتر از ضرورت های دقیق سنت های فهرست بندی است مانند اهداف سیاسی مبنی بر ارتقاء فضاهای عمومی با کیفیت. پیدایش ارگانیک یا داوطلبانه شهر، ناشی از یک منطق منسجم است که حامل جنبه مادی خاص خودش است و نخستین بذرش از قطعه تا بلوک شهری، از حیاط تا شبکه راه ها تشکیل می شود و به همان اندازه نیز ساختار اولیه اش از جنبه های عقلاتی همزمان، اقتباسات اجتماعی مداوم، عدم عملکرد بدیهی، پایداری های تأیید شده و تخریب های پذیرفته شده تشکیل می شود.

با این وجود، هدف ما فراتر از تحلیل‌های کلاسیک تیومورفولوژیک است که چه معماران ایتالیایی باشند و چه مدارس انگلیسی و آلمانی، سعی در توصیف و طبقه‌بندی فرم‌های شهری دارند؛ در واقع، نبوغ فرانسوی با مشروعیت خود، ایده‌ای هنجار و جریان پویایی را به آن می‌افزاید. در میان تعاریف و تنوع آنها، بدنال تحمیل یک واژه نسبت به واژه دیگر نیستیم بلکه هدف ما پیشنهاد دادن یک زبان عمومی یا حداقل تضمین واژگان و معادلات واژگانی است که در فهمیدن تعبیر نادرست کلمات به خواننده کمک کنند.

اگر به توسعه ساده مکانی شهرها اکتفاء کنیم، آیا افسوس این را نخواهیم خورد که واژگان ساده مجموعه شهری، منطقه شهری یا بازگشت شهرنشینان به روستا موجب آشفتگی ذهنی مخاطبان فرانسوی می‌شود بدون اینکه به طور قطعی از ترجمه آنها به زبانهای دیگر صحبت شود! در اینجا قانون گذری مطرح است بلکه تشخیص موقعیت‌های بسیار متداول و انتقال ضروری مفاهیم و عملکردها مطرح است؛ زیرا همیشه در ورای کلمات، واقعیت‌ها و نیز جریانهای تاریخی وجود دارد که آنها را شکل می‌دهد و قانونی می‌سازد.

نامگذاری رشد جهانی توسعه حومه‌ای پراکنده (شهر مرزی آنگلو ساکسونی) بی‌فایده است اگر این آگاهی را پیدا نکنیم که رشد جهانی به چه معنی است زیرا در بر بگیرد: هنگامی که شهر به شکلی وحشتناک روی نمایی از ساختمان‌های جمعی معطوف می‌شود یا در یک بافت ویلایی از تراکم شهر کاسته می‌شود و یا شهر در زمین کاسته شده قبلی، در فضاهای کوچک متصل به هم یا در یک فضای خالی گسترده می‌شود.

واژه‌نامه فضای شهری غالباً با اهمیت دادن به منشاء واژه‌ها، به منطق شکل‌گیری اشیاء می‌پردازد. نه تنها جنبه مادی شهر، جزء لاینفک آن است بلکه از جامعه و تاریخ نیز جدا نشدنی است. بنابراین این کتاب فواید بیشتری دارد که تنها تحصیلی و آموزشی نیستند. قطعاً این کتاب همانند هر انتشار فهرست دار در حیطه غنی کردن شناخت و فهم فرم‌های شهری به ویژه در محله‌های تاریخی شهر گنجانده می‌شود. البته هدف این اثر بسیار گسترده‌تر است.

فضای شهری علاوه بر تثبیت هنجار، به مدد قدرت بیان مطالب می‌تواند ابزاری مناسب جهت برانگیختن تخیل و فرهنگ خالقان معاصر باشد. بدین ترتیب با تلاش‌های مداوم، نوعی مصور سازی قابل توجه به وجود آمده است که مسیر معماری و میراث را برای اعطای دیدگاهی پویا به میراث شهری هموار نموده است. بنابراین دیگر تنها صحبت از فهرست‌بندی و حفظ موارد قدیمی با ارزش آنها به زیان موارد مدرن نیست که تخریب شوند بلکه ادغام گذشته و آینده در احیای کنونی شهر، مورد نظر است. تنها با این هزینه است که توسعه پایدار معنایی بخرد می‌گیرد که تغییر ناپذیری فضاها نیست بلکه عمر تاریخی سرزمین هاست. بی‌گمان، نصای شه، اثر Bernard Gauthiez در این جریان فکری سهیم است.

Guy Burgel

استاد دانشگاه پاریس غرب لدفانس نانتر

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۵	مقدمه
۲۳	فصل اول: گروه‌های شهری
۲۴	مبحث اول: مجموعه‌های شهری
۴۲	مبحث دوم: بخش‌های مجموعه‌های شهری
۶۷	مبحث سوم: رابطه‌بندی مجموعه‌های شهری بر اساس کارکرد
۸۱	فصل دوم: آزمایش‌های شهری
۸۲	مبحث اول: آزمایش‌های شهری
۸۸	مبحث دوم: آزمایش‌های سه‌بعدی و برنامه‌هایشان
۱۱۰	مبحث سوم: آزمایش‌های شهری در بافت‌های شکل‌گرفته
۱۲۷	مبحث چهارم: آزمایش‌های شهری با معیار ادا نام شده
۱۴۲	مبحث پنجم: شبکه‌ها و کمربندهای شهری
۱۵۹	فصل سوم: نمایش فضای شهری
۱۷۳	فصل چهارم: آنالیز فرم شهری
۱۷۴	مبحث اول: مفاهیم اولیه
۱۹۲	مبحث دوم: بخش‌های سازنده
۱۹۲	بند اول: محدوده‌های فضای شهری
۱۹۵	بند دوم: برش خاک
۲۰۲	بند سوم: بنا
۲۱۲	بند چهارم: میدان‌ها و گردشگاه‌های عمومی
۲۳۷	بند پنجم: مسیرها
۲۸۰	بند ششم: نقاط ارتباط میان مسیرها
۲۹۰	بند هفتم: فضاهای واسطه‌ای تردد
۲۹۷	بند هشتم: پوشش گیاهی
۳۲۵	مبحث سوم: توصیف فرم
۳۲۵	بند اول: عناصر اصلی

- ۳۵۱..... بند دوم: وضعیت بنا و قطعه بندی
- ۳۶۹..... مبحث چهارم: شکل گیری فضای شهری
- ۳۶۹..... بند اول: تحول
- ۴۰۷..... بند دوم: کاهش توسعه شهری به سود افزایش توسعه روستایی

۴۲۳..... فصل پنجم: پروژه آمایش شهری

- ۴۲۴..... مبحث اول: شهرسازی و آمایش
- ۴۲۴..... بند اول: زمینه آمایش
- ۴۳۰..... بند دوم: مفه‌م فضای شهری
- ۴۴۴..... بند سوم: ترکیب شهری
- ۴۴۴..... بند چهارم: سونه‌گ‌افی
- ۴۸۲..... بند پنجم: رندهای ضای کنترل فضا
- ۴۹۹..... مبحث دوم: اجراء آمایش شهری
- ۴۹۹..... بند اول: زمین و بنا: آمایش
- ۵۱۴..... بند دوم: برجستگی‌های پیش یافته
- ۵۲۱..... بند سوم: بناهای عمرانی و ساره‌های مرتفع
- ۵۴۴..... بند چهارم: رودخانه‌ها و دریاچه‌های آید یافته
- ۵۶۶..... بند پنجم: تأثیر آمایش‌های فضا

۵۷۳..... فصل ششم: آمایش فضای عمومی

- ۵۷۴..... مبحث اول: فضای عمومی آمایش یافته
- ۵۷۴..... بند اول: آمایش فضاهای باز
- ۶۰۰..... بند دوم: ایستگاه وسایل نقلیه
- ۶۰۵..... مبحث دوم: بناهای کوچک
- ۶۰۵..... بند اول: بناهای کوچک باستانی
- ۶۱۶..... بند دوم: بناهای کوچک عمومی و اداری
- ۶۲۸..... بند سوم: بناهای کوچک و مبلمان شهری خدمات عمومی و شبکه‌ها
- ۶۴۱..... بند چهارم: بناهای کوچک زندگی اجتماعی
- ۶۵۰..... مبحث سوم: مبلمان شهری
- ۶۵۰..... بند اول: مبلمان تعیین موقعیت مکانی
- ۶۶۳..... بند دوم: مبلمان خدمات عمومی: متنوع
- ۶۷۹..... بند سوم: مبلمان عمومی و خصوصی

۶۸۷.....	مبحث چهارم: تحقق فضای عمومی
۶۸۷.....	بند اول: معماری ساختمان‌های کنار خیابان
۷۱۹.....	بند دوم: جزئیات معماری فضای عمومی
۷۶۳.....	بند سوم: ارتباط میان فضای خصوصی و فضای عمومی
۷۶۵.....	بند چهارم: فضاهای باز خصوصی
۷۷۹.....	فهرست منابع